

út 22/9, 19:00 hodin
Ivančice / Řeznovice
kostel sv. Petra a Pavla

B3 Ensemble

Vojtěch Jakl

barokní housle

Michal Raitmajer

viola da gamba, barokní violoncello

Filip Hrubý

cembalo

program

Biber, Finger, Capricornus, Muffat – Čechy a Morava

Gottfried Finger (ca. 1655/6–1730)

Sonata prima d moll pro housle, violu da gamba a basso continuo op. 1

Allegro – Adagio – Allegro

Sonata seconda D dur pro violu da gamba a basso continuo

Allegro – Adagio – Allegro – Adagio – Presto – Adagio – Aria – Adagio – / – /

Sonata seconda F dur pro housle, violu da gamba a basso continuo op. 1

Adagio – Allegro – Adagio – Adagio/Allegro – Adagio

(Sonatæ XII pro diversis instrumentis, op. 1, 1688 Londýn)

Georg Muffat (1653–1704)

Passacaglia g moll

(Apparatus Musico-Organisticus, 1690 Salcburk)

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704)

Sonáta č. 6 c moll pro housle a basso continuo

/ – Passacagli – / (harpeggio) – Gavotta – Adagio/Allegro/Adagio

(Sonatæ violono solo, 1681 Norimberk)

Gottfried Finger

Sonata terza A dur pro housle, violu da gamba a basso continuo op. 1

Adagio – Allegro – Adagio – Allegro/Adagio

(Sonatæ XII pro diversis instrumentis, op. 1, 1688 Londýn)

Samuel Capricornus (1628–1665)

Ciaconna in D pro housle, violu da gamba a basso continuo

Dramaturgie letošního mimořádného vydání festivalu Concentus Moraviae nese název „Domov můj“. Rozhodli jsme se ho s B3 Ensemble držet co nejvíce je to možné a připravili jsme program ze skladeb autorů, jejichž jména sice úplně česky nezní, ale jejich místa narození a životní osudy je k českým zemím nepochybně vážou.

Gottfried Finger, významný moravský rodák, skladatel a virtuózní hráč na violu da gamba, jehož díla na dnešním koncertě uslyšíte, se s největší pravděpodobností narodil v Olomouci někdy mezi lety 1655–1656. Vzhledem k tomu, že se několik jeho nejranějších děl dochovalo v hudební sbírce v Kroměříži, je pravděpodobné, že zde nějakou dobu sloužil jako hudebník ve významné kapele biskupa Karla Liechtenstein – Kastelcornu. Později se Finger vydal do Londýna, kde na jaře roku 1687 nastoupil do služeb krále Jakuba II. Stuarta. Zde se pak pod přímou ochranou panovníka realizoval jako hudebník a skladatel v nově založeném hudebním souboru ve dvorní katolické kapli. Hned v roce 1688 vyšel v Londýně tiskem Fingerův *opus primus* s názvem *Sonatae XII pro diversis instrumentis*, věnovaný králi. Na titulní straně se sám autor podepisuje jako *Godefrido Finger, Olmutio Moravio*, z čehož dnes vyvozujeme místo jeho narození. Hned první tři z těchto dvanácti sonát pro různé nástroje naprosto odpovídají obsazení našeho souboru – housle, viola da gamba a basso continuo, a proto jsme se je rozhodli využít jako základní stavební kámen našeho programu.

Po vynucené abdikaci Jakuba II. a jeho odchodu do exilu zůstal Gottfried Finger v Londýně a sklízel úspěchy jako nezávislý hudebník. Je překvapující, že ačkoliv byl vynikajícím hráčem na violu da gamba, své sólové skladby pro tento nástroj nikdy nevydal tiskem a dochovaly se pouze v podobě rukopisů. V jeho sólových i ansámblových sonátách můžeme často vedle velmi tradičních anglických prvků zaslechnout i určité náznaky jeho rodné Moravy. K té se dokonce Finger hlásil i jedním ze svých pseudonymů „*Msr. Hannak*.“

Po neúspěchu v umělecké soutěži v roce 1701 na zhudebnění hry *The Judgement of Paris* z pera Williama Congreva se Finger, znechucený a nesmířený se čtvrtým místem, rozhodl k opuštění Anglie. Jeho cesty vedly do Vídně, následně působil v Berlíně ve službách pruské královny Sofie Charlotty a v roce 1706 přijal svoje poslední místo na dvoře vévody Karla Philippa von Neuberg, kde zůstal až do konce svého života. S dvorní kapelou se jako komorní hudebník přesunul v roce 1707 z Vratislavi do Innsbrucku, kde následujícího roku získal post koncertního mistra. Během let 1717–1720 se přesouval spolu s celým dvorem, až nakonec roku 1720 zakotvil v Mannheimu, kde svým přispěním ke stále se zvyšující úrovni dvorní kapely připravil půdu pro nejslavnější éru tohoto

dvorního orchestru, kdy se do jeho čela postavil Jan Václav Stamic. Jeho jméno mizí ze záznamů dvorní kapely v Mannheimu v roce 1723 a později najdeme už jen záznam o pohřbu z 31. srpna roku 1730.

Jméno **Henricha Ignaze Franze Bibera** je též nesporně spjato s Kroměřížskou kapelou. Biber se narodil v roce 1644 (pokřtěn 12. srpna 1644, přesné datum narození není známo) v tehdejším Wartenbergu (nyní Stráž pod Ralskem). Po studiích vstoupil do služeb prince Johanna Seyfrieda z Eggenbergu v Grazu, ale už v roce 1668 ho v Kroměříži zaměstnal olomoucký biskup Karel II. Liechtenstein-Kastelcorn. V místní kapele vedené Josefem Vejvanovským si Biber rychle získal skvělou reputaci a byl velmi ceněn pro svou houslovou virtuozitu. V létě roku 1670 ho Karel II. poslal do tyrolského Absamu, aby s uznávaným houslařem Jacobem Stainerem vyjednal nákup nových nástrojů pro kroměřížskou kapelu. Biber tuto cestu využil ve svůj prospěch – ke Stainerovi nikdy nedorazil, ale zato cestou vstoupil do služeb Maximiliana Gandolpha von Kuenburg, arcibiskupa v Salcburku. Biber měl velké štěstí, že se jeho předchozí zaměstnavatel, od kterého vlastně utekl, a jeho nový zaměstnavatel přátelili. Tento „skandál“ proběhl nejspíš bez větších problémů. Každopádně trvalo dalších šest let, až do roku 1676, než Karel II. nechal Biberovi vystavit propouštěcí dokumenty a oficiálně ho tak zbavil povinností v Kroměříži. Biber se zjevně cítil vinen, proto velkou část svých rukopisů, jež vznikly kolem roku 1670, posílal do Kroměříže, kde se dodnes dochovaly. Biber si v Salcburku velice rychle získal kvalitní postavení, již v roce 1679 se stal zástupcem kapelníka a o pět let později kapelníkem. V roce 1690 ho císař Leopold II. povýšil do šlechtického stavu a udělil mu titul „Biber von Bibern“. V Salcburku zůstal až do své smrti 3. května 1704.

Biberova *sonáta* č. 6, která na dnešním koncertě zazní, pochází ze sbírky osmi sonát, vydaných tiskem v roce 1681 v Norimberku a věnovaných právě salcburskému arcibiskupovi. V této sonátě je použita částečná *scordatura* (nestandardní ladění strun) – pro první dvě části je použito ladění g d' a' e" (tedy to, na které jsme u houslí běžně zvyklí), ale po velké *Passacaglii* aplikuje autor z důvodu barevnosti a možnosti zahrát velice složité akordy ladění g d' a' d" – tedy vrchní struna je laděna o celý tón níž. Tato nestandardní situace jde řešit buď velice rychlým přeladěním, které je ale v případě střevových strun velmi nestálé, nebo použitím druhého nástroje, který je přichystaný již předem.

Georg Muffat je jediným z autorů z našeho programu, který se nenarodil na území českých zemí (ačkoliv jeho spojitost s nimi je naprosto nezpochybnitelná), nýbrž v dnešní Francii (Megève, Savojsko) a to 1. června 1653. Vystudoval v Paříži, a i když není přesně jasné u koho, bývá jako jeho učitel často zmiňován Jean-Baptiste Lully. Sám Muffat píše, že „šest let nadšeně následoval tento styl, který v Paříži rozkvétal pod tím nejslavnějším J.-B. Lullym.“ Po studiích práva

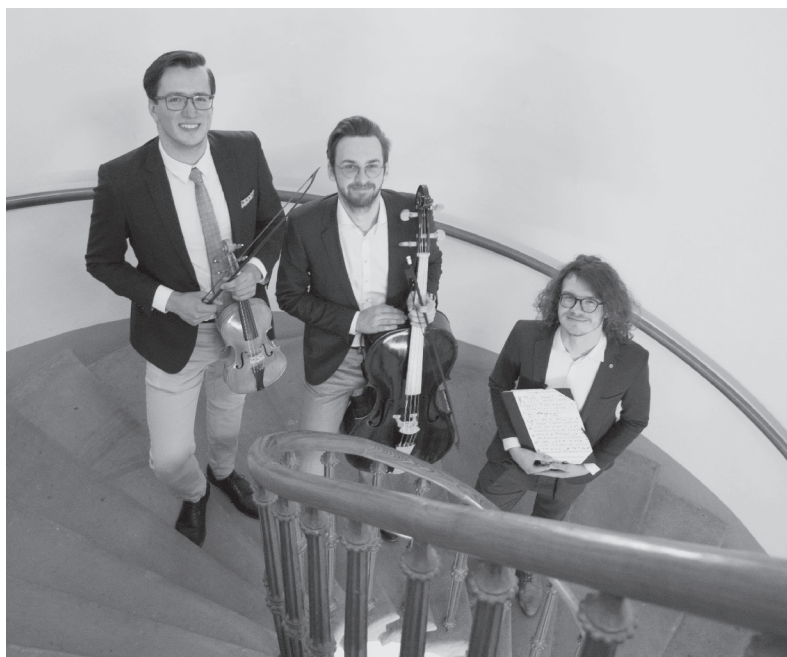
v Ingolstadtu se Muffat na nějakou dobu usadil ve Vídni, kde ale nebyl schopen sehnat oficiální pozici u dvora. Rozhodl se odcestovat do Prahy, kde se v roce 1677 ucházel o místo kapelníka u sv. Víta, ale arcibiskup Johann Friedrich z Valdštejna ho odmítl. Proto se obrátil na biskupa Karla II. Liechtenstein-Kastelkorna, kterému zaslal do Olomouce (Kroměříže) prosbu o přijetí do služeb a spolu s ní i rukopis svojí jediné houslové sonáty, jako „vzorek“ své práce. Přestože je tato sonáta dodnes jednou z „perel“ kroměřížského archivu, místo zde nezískal. Hned dalšího roku se Muffat konečně dočkal a byl zaměstnán jako varhaník a dvorní hudebník u arcibiskupa Maxmiliana Gandolpha v Salcburku

Svou *Passacaglii g moll* napsal v roce 1690 a poprvé vyšla tiskem ještě téhož roku v Salcburku ve sbírce *Apparatus Musico-Organisticus* s věnováním císaři Leopoldu I. Od téhož roku až do své smrti 23. února 1704 sloužil jako kapelník a učitel u dvora pasovského biskupa Johanna Philippa z Lambergu.

Samuel Friedrich Capricornus se narodil 21. prosince 1628 jako S. F. Bockshorn v Žerčicích u Mladé Boleslavi. V útlém věku byl nucen z náboženských důvodů s rodinou utéci do Pressburgu (Bratislava) na území tehdejšího Maďarska. Po studiích jazyků, teologie a filozofie si nakonec vybral profesi hudebníka, která ho zavedla roku 1649 do služeb na vídeňském dvoře, kde se seznámil s hudbou Giovanniho Valentiniho a Antonia Bertaliho. Později zastával pozici soukromého učitele v rodině jistého lékaře a hudebního ředitele několika kostelů. V roce 1657 se stal kapelníkem u Württemberského dvora ve Stuttgartu. Z této doby pochází také *Ciacona pro housle, violu da gamba a basso continuo* (1662). Capricornus zůstal v pozici kapelníka i přes své nemoci i nešťastné manželství až do své smrti v roce 1665.

Vojtěch Jakl

Vojtěch Jakl studoval hru na moderní housle na pražské konzervatoři (Dagmar Zárubová, Jaroslav Foltýn) a poté na Ostravské univerzitě (Jiří Vodička). V letošním roce absolvoval JAMU (Lenka Torgersen) a stal se studentem renomované akademie Schola Cantorum Basiliensis. Zúčastnil se mistrovských a interpretačních kurzů u osobností, jako je např. John Holloway, Lucy van Dael, Ton Koopman, Olivier Schneebeli, Patrick Cohën-Akenine, Petr Zejfart, Jiří Sycha a další. Pravidelně spolupracuje se soubory Collegium 1704, Collegium Marianum, Ensemble Inégal, Musica Florea či Czech Ensemble Baroque. Jako člen těchto uskupení spolupracoval na natáčení řady CD a vystupuje s nimi na významných evropských pódiiích a festivalech (např. Pražské jaro, Dvořákova Praha, Svatováclavský hudební festival, Bachfest Leipzig, Château de Versailles Spectacles, Resonanzen Festival Wien, atd.).

Michal Raitmajer se od svých šesti let věnuje hře na violoncello pod vedením Václava Horáka. V roce 2014 nastoupil ke studiu na brněnskou konzervatoř, které úspěšně ukončil v roce 2018. Téhož roku byl přijat ke studiu na HF JAMU v oboru historické violoncello pod pedagogickým vedením Marka Štrýncla, významného violoncellisty, dirigenta a inovátora na poli historické interpretace. Řadu let se věnuje historicky poučené interpretaci na violoncello i violu da gamba. Zúčastnil se řady prestižních mistrovských kurzů u českých i zahraničních umělců, jakými jsou např. Jiří Bárta, Petr Wagner či Johannes Boer. Pravidelně spolupracuje s významnými orchestry (Musica Florea, Czech Ensemble Baroque aj.).

Cembalista **Filip Hrubý** se po úspěšném dokončení studia oboru hra na cembalo na Gymnáziu P. Křížkovského u renomovaného interpreta Martina Hrocha stal posluchačem brněnské JAMU ve třídě legendární cembalistky prof. Barbary Marie Willi. Absolvoval řadu mezinárodních interpretačních kurzů a seminářů pod vedením některých z nejvýznamnějších osobností ve svém oboru, např. Ton Koopman, Pierre Hantaï, Beatrice Martin, Jörg-Andreas Bötticher, Jacques Ogg aj. Vystupuje jako sólista i komorní hráč s předními českými orchestry (Filharmonie Brno, Czech Virtuosi, Brno Contemporary Orchestra, Janáčkův komorní orchestr) a sólisty (Pavel Šporcl, Vilém Veverka, Václav Hudeček). Kromě cembala se věnuje také kompozici a varhanní hře.

Pozvánka:

pá 25/9 19:30

Moravský Krumlov

kostel sv. Bartoloměje

Kchun
Martin Prokeš
tenor
Marek Šulc
baryton

Atila Vörös,
Rudolf Živec
videoart
Vladimír Javorský
mluvené slovo

Purgatio aneb S Dantem do ráje

Multimediální projekt; skladby z evropských středověkých kodexů a manuskriptů orámované texty Františka z Assisi a Danta Alighieriho

Purgatio znamená očistu, zbavení se zbytečností, soustředění se na vlastní hodnoty a hodnoty našich nejbližších. Někdy pouze díky tmě spatříme světlo. Kchun znázorňuje světlo ve tmě, maluje tmou i světlem, očima i ušima. Multimediální projekt je osvěžující syntéza hudebního a vizuálního umění, vyjadřuje víru moderním způsobem, zároveň cituje nejstarší hudbu umocněnou silou Danteho slov. Čeká vás cesta do vlastního nitra a dotyk něžných i rozhodných mužských hlasů. Mystika není jen slovo...